

5 Komunikacija i rešavanje sukoba

5.5 Interkulturalni dijalog

<i>Izvor</i>	<i>Interkulturalno obrazovanje i razumevanje – Priručnik za obuku (Grupa MOST)</i>
Trajanje	60 minuta
Predmet(i)	Građansko vaspitanje; Psihologija; Ustav i građanska prava; Sociologija; Čas odeljenjske zajednice
Materijal	RM
Cilj	Da učenici/e prepoznaju razlike između debate i dijaloga (kao dva komunikacijska obrasca) i uoče specifičnosti interkulturalnog dijaloga, kroz nastavak vežbe/simulacije „U drugoj poseti Albatros kulturi“

Koraci

1. Debata i dijalog - prezentacija (15')

Voditelj/ka koncizno objasni karakteristike debate i dijaloga prema **Tekstu** koji se podeli svim učesnicima/ama. Voditelj/ka razjašnjava nejasnoće i odgovara na pitanja učesnika/ca.

2. Iskustvo dijaloga - „U drugoj poseti Albatros kulturi“ (30')

Postavka:

- Svaka grupa (ista podela kao u radionici 5.4) dobija dodatne različite instrukcije koje definišu stil komuniciranja (po Kimu):
  - Albatrosi – usmerenost samo na socijalne odnose
  - Misionari 1 – usmerenost samo na ishod razgovora
  - Misionari 2 – usmerenost i na odnose i na ishod
- Kako su u prethodnoj radionici učenici/e došli do predloga rešenja za problem o kome su razgovarali, sada podeljeni u iste tri grupe nastavljaju da razmatraju ponuđena rešenja sa ciljem da pokušaju da dođu do jednog rešenja koje će biti prihvatljivo za sve strane.

Odigraivanje:

Tokom odigravanja, voditelj/ka koristi „rez“ da pomogne učenicima/ama da uvide momente kada razgovor klizi ka polemici i podstakne ih da koriste ja-govor, parafraziranje, otvorena pitanja, feedback tehniku i sl. kako bi razgovor postao dijaloški i rezultirao razumevanjem različitih pozicija, potreba i pogleda na problem.

3. Refleksija (15')

Voditelj/ka podstiče učenike/ce da procene meru u kojoj je rešenje do koga su na kraju došli odista prihvatljivo za sve i uoče elemente jedne i druge kulture koji su utkani u konačno rešenje.

Voditelj/ka podstiče učenike/ce da uvide šta je tokom razgovora najviše pomoglo a šta odmoglo kao i da dođu do rešenja, kakav je bio nastup pojedinih grupa i po čemu se on razlikovao, navodeći ih da uoče različitu kulturalnu usmerenost komunikacije. Učesnicima/ama se podeli i kratko pojasni **Tekst o ograničenjima interkulturalne komunikacije (Kim)**.

IDEJE ZA PRATEĆE AKTIVNOSTI:

- ✎ Učenici/e timski istražuju i pripreme prezentacije o tipičnim obrascima komuniciranja i karakteristikama razgovora u različitim televizijskim emisijama (na primer *Utisak nedelje, U susret, Zamka, Replika, Narod pita* i sl.)

- Učenci/ce timski ili individualno pišu ili na neki drugi način predstavljaju šta reči „dijalog” i „kultura” za njih znače.

Tekst

5 OGRANIČENJA INTERKULTURALNE KOMUNIKACIJE (KIM)

Usmerenost komunikacije se razlikuje od kulture do kulture - bilo da je reč o društvima u celini, pojedinim grupama ili organizacijama – i te razlike u stilu komuniciranja mogu u velikoj meri ometati (ograničiti) razumevanje između pripadnika/ca različitih kultura.

Kim opisuje 2 osnovne vrste kulturalne usmerenosti komunikacije:

- A. prvenstvena usmerenost na **temu i ishod razgovora** (cilj i rezultate)
- B. prvenstvena usmerenost na **socijalne odnose** (očuvanje i izgrađivanje dobrih međuljudskih odnosa)

A. Ograničenja komunikacije usmerene na **temu i ishod**:

- 1. Briga o **jasnoći poruka** – tokom razgovora vodi se računa da namere budu jasno i direktno iznesene
- 2. Briga o **efikasnosti razgovora** - tokom razgovora vodi se računa da se njime postigne krajnji cilj, odnosno da razgovor dovede do željenog ishoda

B. Ograničenja komunikacije usmerene na **socijalne odnose**:

- 3. Briga da **ne povredimo osećanja drugih** - tokom razgovora vodi se računa o osobi kojoj se obraćamo i izbegava se svako ponašanje koje bi je moglo povrediti i narušiti njenu pozitivnu sliku o sebi
- 4. Briga da **nas drugi ne procene negativno** - tokom razgovora vodi se računa o tome šta će drugi misliti o nama i izbegava se svako ponašanje na osnovu koga bi nas drugi mogli negativno proceniti
- 5. Briga da **ne namećemo svoju volju** - tokom razgovora vodi se računa da se ne naruši sloboda izbora i akcije kod drugih.

POLEMIKA

(DEBATA)

DIJALOG

CILJ	CILJ
RAZMENA I IZOŠTRAVANJE STAVOVA MOŽE SE VODITI I SA CILJEM DA SE PORAZI, NADGOVORI SUPARNIK.	RAZMENA I RAZUMEVNJE / USAGLAŠAVANJE STAVOVA, NAMERA SA KOJOM SE VODI MOŽE BITI UZAJAMNO

	SLUŠANJE I UČENJE OD DRUGIH KROZ UVAŽAVANJE RAZLIKA
POSTAVKA/ SETING	POSTAVKA /SETTING
SUČELJENE STRANE SEDE JEDNA NASPRAM DRUGE, OBIČNO SE ODVIJA UZ PRISUTSTVO STVARNE ILI PRETPOSTAVLJENE PUBLIKE.	RASPORED SEDENJA JE KRUŽNI, KONTEKST JE SIGURAN, DIJALOG SE OBIČNO ODVIJA BEZ PRISUSTVA PUBLIKE.
UČESNICE I UČESNICI	UČESNICE I UČESNICI
LIDERI/KE SA IZGRAĐENIM STAVOVIMA, OBIČNO OSOBE POZNATE JAVNOSTI, KOJE SE PONAŠAJU U SKLADU SA STEREOTIPOM, A NASTUPAJU KAO PREDSTAVNICE/I NEKE GRUPE. UČESTVOVANJE NE PODRAZUMEVA PRETHODNU PRIPREMU I DOGOVOR OKO PRAVILA, A MOGU BITI DOZVOLJENI NAPADI I PREKIDANJA SAGOVORNIKA.	ZNAČAJNE POJEDINKE/CI IZ NEKIH OBLASTI, KOJI NE MORAJU BITI POZNATI JAVNOSTI, A PONAŠAJU SE U SKLADU SA SVOJIM OSOBNOSTIMA I NASTUPAJU KAO INDIVIDUE. UČESTVOVANJE U DIJALOGU PODRAZUMEVA PRETHODNO ČVRSTO DOGOVORENA PRAVILA, A TAKOĐE MU PRETHODE DUGE I DETALJNE PRIPREME.
USMERENOST RAZGOVORA	USMERENOST RAZGOVORA
UČESNICE/I SE OBRAČAJU GRUPI KOJU PREDSTAVLJAJU I PRETPOSTAVLJENIM SIMPATIZERIMA/KAMA, T.J. PUBLICI, VIŠE NEGO JEDNI DRUGIMA.	UČESNICE/I SE PRVENSTVENO OBRAČAJU JEDNI DRUGIMA, KAO I PRISUTNIM SAGOVORNICAMA/IMA UKOLIKO IH IMA U PROSTORIJI.
KARAKTERISTIKE RAZGOVORA	KARAKTERISTIKE RAZGOVORA
<ul style="list-style-type: none"> • RAZLIKE U MIŠLJENJIMA KOD UČESNICA I UČESNIKA UNUTAR ISTE STRANE SE MINIMALIZUJU • JEDNI DRUGE SLUŠAJU DA BI SE MEĐUSOBNO OPOVRGAVALI ILI OTKRIVALI GREŠKE U ARGUMENTACIJI • POSTAVLJAJU SE RETORIČKA PITANJA I ZAMKE • GOVORI SE O STAVOVIMA, IDEJAMA, PRISTUPIMA 	<ul style="list-style-type: none"> • OTKRIVAJU SE RAZLIKE U MIŠLJENJIMA UNUTAR ISTE STRANE /ZASTUPNIKA ISTOG MIŠLJENJA/ • UČESNICE I UČESNICI SLUŠAJU JEDNI DRUGE DA BI SE BOLJE RAZUMELI • POSTAVLJAJU SE OTVORENA PITANJA IZ RADOZNALOSTI • GOVORI SE O DILEMAMA I DUBOKIM UVERENJIMA
ISHOD	ISHOD
ODSUSTVO NOVIH UVIDA ILI SHVATANJA, IZOŠTRAVANJE SOPSTVENOG STAVA, UPOREĐIVANJE OPREČNIH STAVOVA I DOŽIVLJAJA DA JE SUPARNIČKA STRANA NADGLASANA, PORAŽENA ILI PAK DA JE BILA USPEŠNIJA	NOVA SAZNANJA I UVIDI KOD SVIH UČESNIKA I UČESNICA, ODNOSNO POMAK KA NEKOM NOVOM UGLU POSMATRANJA POSTAVLJENOG PROBLEMA O KOME SE RAZGOVARALO
<i>Izvor:</i> Babbitt, E., Gutlove, P. & Jones, L. (1994). <i>Handbook of Basic Conflict Resolution Skills: Facilitation, Mediation and Consensus Building</i> . Cambridge, MA	